

Била је поноћ 2. октобра 1990 године. По прохладном врермену непрегледна маса света испунила је пространи плато испред здања Рахстага у Берлину. Одмах уз јарбол, на коме се вијорила огромна црно-црвено-златна застава, стоје председник Немачке Републике Рихард фон Вајцзекер, савезни канцелар Хелмут Кол, министар иностраних послова Ханс-Дитрих Геншер, затим премијер Немачке ДР Лотар де Мезијер (који вуче француско порекло), чија земља управо нестаје са политичке сцене, и друге државне и политичке личности из Бона и Берлина. Њихова су лица озарена од среће и задовољства. Весело ћаскају очекујући тренутке које су прижељкивали више од четири деценије.

А онда одјекују звона Већнице у кварту Шенеберг. Хор постројен на степеништу Рајхстага, пева немачку химну а председник сада већ свих Немаца и целе, уједињене Немачке, Вајцзекер, проглашава припајање Немачке ДР Савезној републици по члану 23 западнонемачког устава.

Главна личност на прослави уједињења је савезни канцелар Хелмут Кол који размењује осмехе са најближим сарадницима. Сви запажају да канцелар блиста од среће; испунио му се сан да постане ујединитељ Немачке и као такав ући ће у историју.

"Хелмут, Хелмут"- одзвања из стотине хиљада грла. Небо парају разнобојни букети ракета које се распрскавају високо изнад глава учесника феште. Био је то највеличанственији ватромет од свих досадашњих, писала је немачка штампа.

Сећање на један историјски догађај - Немачка и свет више никада неће бити исти

Пише: Ђорђе Милошевић
понедељак, 03 октобар 2016 09:54

До зоре, берлинским улицама одзвања ехо: "Дојчланд, Дојчланд". "Живела Немачка" - кличе маса која се ни у зору не разилази.

Сада су знаменитости Берлина које су везане за недавну прошлост и које су привлачиле знатижељу многих туриста, постале историја. Берлинског зида као међунемачке државне границе више нема. Највећи део још није срушен, али сваким даном постаје све краћи. Пар година касније ће потпуно нестати. Једно парче тог зида држим у фијоци мог писаћег стола. Лично сам га одвалио пар дана после фуриозног налета током кога је почео да се крњи. Неко је предложио да се уместо њега засади живица да би се симболично обележило место куда је пролазио, али су власти то енергично одбиле. "Никаво јавно подсећање на зид и међунемачку поделу, на окупацију, на немачки пораз у Другом свртском рату"- кажу у званичним круговима.

И друге знаменитости падају у заборав. Трг Bebel-platz, уз главну и најлепшу источну берлинску авенију, "Unter den Linden", (у преводу "Под липама") мало кога више привлачи. А управо ту, на том тргу, нацисти су 1933. године спљивали књиге које су сматрали комунистичким, јеврејским или садржински "неподобним". "Овде је лежала огромна гомила књига"- показује ми руком постарији Немац који је тада био још дете. "Пламен је лизао високо у небо а мирис дима осећао се готово по целом граду. Нацисти су лизали, а ми деца трчкарали около".

Споменик жртвама ваздушног моста у западном делу града још стоји. Подигнут је на почетку хладног рата у знак сећања на догађаје који су потресали не само Немачку него и свет; пошто се Западни Берлин налазио у блокади, западни савезници су више недеља

Пише: Ђорђе Милошевић
понедељак, 03 октобар 2016 09:54

авионима достављали градјанима прехранбене производе, лекове и друге потребштине. Било је и несрећа у којима су пилоти и друго особље изгубили живот.

Мост Глинике на западном рубу Берлина, код Постдама, такође је пао у заборав. А током хладног рата био је светска атракција. На њему су годинама размењивани шпијуни; између осталих амерички пилот Пауерс чији је шпијунски авион оборен над Совјетским Савезом и агент Абел. "Одавде су ишли званичници западних савезника са једним, а оданде совјетски са другим шпијунима за размену"- показује ми руком Немац очигледно веома упућен у те догађаје. Били су прво неповерљиви једни према другима, а онда, када се "посао" уходао, напетост је смањена. Сами шпијуни били су веома смушени, чак уплашени. Била је то својеврсна и вероватно једина у свету "пијаца" за размену шпијуна.

А шта рећи за "Белу вилу" на јеном од берлинских језера у којој је одржан састанак нацистичких главешина који су ту одлучивали о "коначном решавању јеврејског питања". Па о Постадму и историјском састанку највиших руководилаца савезника антихитлеровске коалиције којим је запечаћена судбина Трећег рајха? Просторија у којој су седели била је, када сам ја тамо боравио, још нетакнута. Водич ми је објашњавао сваку појединост са састанка. Ту се стварала будућност послератне Европе и света. Бар се тада тако мислило.

Сада о свему томе, о тим историјским објектима и догађајима, мало ко мисли и они више нису мета туриста. Сада су нова времена и догађаји с половине прошлог века падају у заборав. Или, тачније речено, неко би желео да се забораве.

Сећање на један историјски догађај - Немачка и свет више никада неће бити исти

Пише: Ђорђе Милошевић
понедељак, 03 октобар 2016 09:54

Немачка, која се октобарских дана 1990 године рађала, касније ће рушити без милости све што у источним, присаједињеним покрајинама, подсећа на комунизам и социјализам; почев од споменика Марксу, Енгелсу и Лењину до појединих административних здања у којима су биле државне и политичке институције бивше ДР Немачке. Преко ноћи нестаће "вештачке и неадекватне" унутрашње источнонемчке административне границе које су успоставиле комунистичке власти, па ће се уместо округа створити "ландови" (земље).

Ужурбано се уклањају споменици Марксу, Енгелсу и Лењину. Онима који још стоје пролазници уцртавају браду и бркове, "ваде" им очи или отсецају нос.

У близини зграде у којој сам раније становао, недалеко од великог парка Fridrihshajn, налазио се велики споменик Лењину. Било је предлога да се не руши јер се уклапао у амбијент. Једног јутра, међутим, уместо споменика освануло је само постоље које је наредног дана уклоњено. Суседи ми кажу да је Лењина глава са споменика готово целу ноћ лежала на плочнику.

Већ се увелико разговара о евакуацији совјетског војног контингента који је велики и добро наоружан. Била је то "удара песница" совјетске армије која је чувала западне границе Варшавског уговора. Та "удара песница" за кратко време ће се претворити у прах и pepeo. Велики, по неким подацима чак највећи део имовине, наоружања и опреме биће опљачкани, покрадени, нестаће без трага. Неки делови завршиће на берлинским бувљацима.

© AFP/Getty Images

Из свега тога произилази логичко питање: да ли је рушње Берлинског зида и уједињење Немачке у било каквој вези са догађајима на простору бивше Југославије, са сецесијом бивших њених република и ратом којим је пропраћена?

У директној, оцењују аналитичари, свакако није али у индиректној јесте. Као што има посредну или непосредну везу са догађајима и процесима у другим деловима Европе па и света.

Бивши источнонемачки политичар Ханса Модрова рекао је у једној прилици да се Немачка оглушила на све опомене и постала званична страна на тлу земље у којој су остали крвави трагови Хитлеровог Вермахта и у којој је немачка спољна политика била посебно обавезна на опрезност и уздржаност. Ханс Модров је, дабоме, имао у виду став Немачке према догађајима у Југославији и њену улогу у разбијању те државе.

Цитирао бих и неке друге изјаве које су се у Берлину и неким другим европским престоницама чуле после рушења зида и уједињења. Лично сам гледао како група левичарских демонстраната у Берлину носи велику паролу на којој пише : "Када се Немачка рађа, Европа умире". А бивша британска премијерка Маргарет Тачер тих дана је изјавила: "Након уједињења Немачке морамо стално чувати барут сувим."

Некадашњи немачки канцелар и један од најугледнијих политичара те земље у послератном периоду, Хелмут Шмит, изјавио је још неколико година пре уједињења: "Идеја да једнога дана може да се створи држава од 80 милиона Немаца у срцу Европе изазива забринутост наших суседа и партнера у Европи."

Да ли је немачка званична политика последњих двадесет и седам година довољно учинила да таква злокобна пророчанства демантује? Да ли се на примеру Југославије може с тим у вези извући неки одређенији закључак? Нека на то питање одговоре они који су компетентнији од мене.

У Хонекерово време, у име правде и демократије без посла и средстава за живот остајали су сви они који другачије мисле: политичари, интелектуалци, уметници,

Сећање на један историјски догађај - Немачка и свет више никада неће бити исти

Пише: Ђорђе Милошевић
понедељак, 03 октобар 2016 09:54

научници, студенти. Сада, после "револуције" такође у име демократије и слободе, без посла су остали они који не мисле као следбеници нове владајуће партије, односно нових власти. За само месец-два у бившој ДР Немачкој обезглављени су сви највећи индустријски комбинати у земљи. Одлуком владе, преко ноћи су смењени директори преко 200 индустријских гиганата који су представљали окосницу источњемачке привреде. Такође одлуком владе, отпуштено је 6.700 директора средњих школа. Без посла је остало 550 предавача који су на универзитетима држали наставу марксизма. Отпуштане су са после чистачице само зато што су чистиле просторије у "комунистичким" институцијама.

И дан-данас, двадесет и седам година после рушења Берлинског зида, многи грађани на истоку земље, у бившој ДР Немачкој, кажу да нису задовољни својим животом у заједничкој држави, да нису испуњена њихова очекивања. "Совјетски Савез нас је издао, пустио низ воду, а западни Немци опљачкали и претворили у колонију", жадају се грађани на Истоку. Берлински зид је срушен пре двадесет и седам година, али он у ствари и даље постоји, налази се тамо где се и налазио, што већина људи у свету не уочава. "Ми, грађани бивше ДР Немачке, то видимо, знамо и осећамо." Тиме житељи на Истоку желе да кажу да разлике између два дела сада јединствене државе и даље постоје и да се највише огледају у неравноправности, неједнаком третману и у животном стандарду, али и у много чему другом. "Ми смо грађани другог реда", може се и дан-данас чути у појединим срединама на Истоку.

Свима у свету је добро познато шта је било до пада Берлинског зида, али мало шта је познато шта је настало после пада-каже моја колегиница, руска новинарка Дарја Асламова која је боравила у Берлину августа 2016. Мало се зна о трагедији коју су

Пише: Ђорђе Милошевић
понедељак, 03 октобар 2016 09:54

преживели и још ивек преживљавају "социјалистички" Немци, који су са толико ентузијазма рушили зид и похрлили у загрљај својој "капиталистичкој браћи" Они нису могли ни да представе да ће њихова земља нестати за годину дана, да неће бити никаквог договора о уједињењу, да ће изгубити део својих грађанских права. Догодиће се прави правцати "аншлус", заузимање Истока од стране Запада и њено "прогутавање".

Светски медији директно су преносили како хиљаде младих Немаца руше зид. Ја, као лични сведок ових забивања, чинио сам то исто: данима и недељама извештавао сам, као стални дописник агенције Тањуг, српску, односно тада још југословенску јавност о тим историјским збивањима. Али нико није питао шта желе 18 милиона источних Немаца. Житељи ДР Немачке маштали су о слободи кретања и "социјализму са људским ликом". И највећи, огроман број грађана ДР Немачке жарко је желео уједињење, о томе су сви маштали, са том мисли ишли на спавање и са том мисли се будили. Али, они су нису могли да представе како изгледа капитализам. Није било никаквог референдума. Сprovedена је чистка у свим сферама, свим областима живота и на свим нивоима.

Совјетски савез је је једноставно оставио ДР Немачку на цедилу. Никаквог договора није било. Паметни и способни државници, кажу аналитичари, размишљају о свим последицама "аншлуса" уместо уједињења две земље са једнаким правима. Горбачов је наводно говорио да Немци између себе треба да се договоре, расправе. То је у пракси значило - јачи узима шта хоће. А СР Немачка је у том тренутку била јача. Почела је права колонизација ДР Немачке. Одстрањујући са власти локалне патриоте, оцрњујући их и понижавајући, западни Немци спровели су потпуну приватизацију државних ресурса Немачке ДР.

"Дигните главу горе" - тешили су немачки листови источнонемачке грађане разочаране у тешкоће које им је привремено донело уједињење. "Зар не видите да нам сви завиде... Погледајте остале: Румуне, Бугаре, Пољаке, Чехословачке, Русе, Југословене. Сигурно је да се са њима не бисте мењали".

- Немци су свесни своје снаге, својих врлина и своје премоћи па се зато тако осионо и понашају - говорили су у то време страни дипломати и новинари у Берлину. Кад би усмеравали своје потенцијале економске, политичке, научне, технолошке и друге у конструктивном смеру, могли би да одиграју одлучујућу улогу у просперитету Европе. У супротном, они би опет могли да замесе кашу народима континента.

Пише: Ђорђе Милошевић
понедељак, 03 октобар 2016 09:54

***

На крају бих изнео констатацију коју, мислим, нико не може да оспори. Мало је, веома мало, оних грађана у Источној Немачкој, бившој Немачкој Демократској републици, "првој земљи радника и сељака на немачком тлу" - како су то власти те земље говориле – који би да се врате у прошлост. Готово да нема тог човека на Истоку Немачке који жали за комунизмом и социјализмом, који би да се поново изолују, опасају зидом, који жале за социјалистичком прошлошћу, за савезом са "братским земљама источног блока"; који би "Мерцедес" или "Ауди" заменили за "Вартбург" или "Трабант", који би да летују само негде у Бугараској, Чехословачкој или Румунији, а да чежњиво гледају како њихови сународници на Западу шпартају широм света. Друга је ствар, међутим, што се са извесном носталгијом присећају на време када су имали бесплатну здравствену заштиту, бесплатно школовање и уживали неке друге благодети пређашњег система. Када су готово сви били запослени и могли да обезбеде пристојан живот-са највишим стандардом у читавом источном блоку. Али, истовремено, није мало оних који у глобализацији, у бруталностима савременог капитализма, у опасности од тероризма, у таласу избеглица са Истока виде неку срећу и просперитет у будућности.

Сећање на један историјски догађај - Немачка и свет више никада неће бити исти

Пише: Ђорђе Милошевић
понедељак, 03 октобар 2016 09:54
